

A arte na segunda metade do século XX. Onde está o límite?

Introdución

A gran diversidade de tendencias existentes nas artes plásticas durante este período fai moi complexo unha análise correcta das mesmas en tan curto espazo. A isto engadiremos que os novos medios de comunicación de masas amplían a concepción de artes (aparecen a televisión, os debuxos animados, a música de masas, a informática, etc.), á vez que popularizan as xa existentes.

Como norma debemos apuntar que as principais escolas artísticas desde 1950 desenvolveranse nos Estados Unidos, principal potencia mundial e lugar ao que moitos artistas van refuxiarse, debido ao ascenso dos totalitarismos e á Segunda Guerra Mundial (sobre todo europeos que viron o seu mundo devastado tras a contenda, ou ben son perseguidos polas súas ideas políticas). Con todo, non debemos esquecer que no resto do planeta aparecen estados emerxentes que queren demostrar a súa independencia creando arte ou profundando nas súas propias tradicións culturais. Como segunda característica podemos mencionar que a arte do período, principalmente a abstracta, transfórmase en algo incomprendible e inarticulado, que critica a unha sociedade que avanza moi axiña.

Desenvolvemento técnico e plástico

A nivel pictórico aparecen así tendencias como o informalismo ou o expresionismo abstracto, no que a pintura e a escultura se mesturan entre sí a través de materiais nunca empregados en arte (area, plástico, xeso...). Outras tendencias artísticas van ser a neofiguración, derivada das anteriores. Nos anos 60 destaca o *pop-art* (que subliña o valor iconográfico da sociedade de consumo, que aparece nestes anos), o hiperrealismo (que busca a obxectividade da cámara fotográfica), e a arte conceptual (profundamente antiburguesa e anticonsumista polo efémero das obras). A arte posmoderna é outra tendencia onde se observa unha liberdade absoluta á hora de crear. Nomes como Andy Warhol, Jackson Pollock, Antoni Tàpies ou Mark Rothko son referencias absolutas na pintura deste período.

En canto á escultura, esta transita polos mesmos camiños que a pintura, cunha liberdade absoluta do artista, que traballa con novas concepcións en canto aos ocos, as deformacións, o espazo e a súa incorporación á obra, a abstracción e o movemento. O aceiro corten, as resinas e as luces de neón pasan a ocupar un lugar primordial nas esculturas contemporáneas. Algúns autores representativos serán Alexander Calder, Eduardo Chillida, Claes Oldenburg, Richard Serra, Donald Judd e Dan Flavin.

En arquitectura debemos destacar que a creatividade foi a norma xeral, sobre todo despois das graves destrucións da Segunda Guerra Mundial e coa aparición de novos materiais como o titanio ou a extensión do cemento visto. A renovación arquitectónica impulsada na primeira metade do século XX por Antoni Gaudí, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright, Walter Gropius e Ludwig Mies van der Rohe cristalizou en estilos como o racionalismo e o organicismo, a cargo de nomes como Alvar Aalto, Óscar Niemeyer e

Lucio Costa. Posteriormente aparecen o tardomodernismo -que esaxera e enxalza os valores tecnolóxicos- (Centro Pompidou), o posmodernismo, que é irracional, e a arquitectura de alta tecnoloxía (*High Tech*), que incorpora elementos da industria, de corte futurista. Neste último grupo atópanse algún dos arquitectos máis afamados da actualidade, como é o caso de Norman Foster, Santiago Calatrava, Frank Gehry, Zaha Hadid ou Richard Rogers.

Prospectiva

Nun amplo concepto, é fundamental ter presente o termo minimalismo, que vai acompañar a maior parte de estilos e obras dos diferentes xéneros ao longo deste medio século, en especial desde 1970 (a palabra fai alusión á expresión –menos é máis-, como forma de simplificación e pureza). En décadas máis recentes deberíamos mencionar novas formas de arte efímeras como o *body art* (onde o corpo humano é o propio lenzo sobre o cal crear) e os *happenings* (recreacións improvisadas en tempo real cuxa misión é transmitir sentimentos ou sensacións).

Como conclusión global podemos dicir que o panorama artístico desde 1950 ata a actualidade é un decorrer de camiños creativos individualizados onde a multiplicidade de puntos de vista e de formas de expresión permiten a consideración do concepto arte como un territorio infinito, onde cabe todo e por tanto non é unha arte para ver, senón para pensar. O obxecto artístico convértese nun mero soporte da información, da idea do artista, que é o ben máis prezado por riba do resultado.